

Dr. sc. Sunčana Roksanđić Vidlička*
Renata Pražetina Kaleb**

ŠEST GODINA PRIMJENE NOVOG KAZNENOG ZAKONA I UTVRĐIVANJE PRAVNOG KONTINUITETA ZLOUPORABE OVLAСТИ U GOSPODARSKOM POSLOVANJU (čl. 292. KZ/97): TUMAČANJE ZLOUPORABE POVJERENJA U GOSPODARSKOM POSLOVANJU I UTAJE POREZA ILI CARINE

Autorice u ovom radu predstavljaju rezultate istraživanja koje su poduzele s ciljem analize utvrđivanja pravnog kontinuiteta od strane sudova vezanog uz kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju kako je bilo opisano u čl. 292 KZ/97. Od svih analiziranih presuda autorice su izabrale izložiti njih 40-ak u dijelovima koji su mjerodavni i ocrtavaju problematiku utvrđenja kontinuiteta. S obzirom na to da je kazneno djelo zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, kako je opisano u čl. 246 KZ/11, novo ključno gospodarsko kazneno djelo, analizirane su i dvojbe sudova prilikom utvrđivanja bitnih elemenata tog djela, kao i razilaženja u praksi i teoriji. Kako su pojedine odredbe čl. 292 KZ/97 našle svoj kontinuitet u kaznenom djelu utaje poreza i carina, kako je opisano u čl. 256 KZ/11, autorice su analizirale probleme koji se pojavljuju u praksi prilikom utvrđivanja kontinuiteta i tumačenja ovog djela. Istaknuti su bitni elementi o kojima sudovi moraju ustaliti tumačenja kada su u pitanju ta kaznena djela.

Ključne riječi: zloporaba položaja i ovlasti (čl. 292. KZ/97), pravni kontinuitet, primjena blažeg zakona, elementi bića djela, oblici krivnje, zloporaba povjerenja u gospodarskom povjerenju (čl. 246. KZ/11), utaja poreza ili carine (čl. 256 KZ/11), sudska praksa, tumačenje

---

* Dr. sc. Sunčana Roksanđić Vidlička, docentica na Katedri za kazneno pravo, Pravni fakultet, Sveučilište u Zagrebu

** Renata Pražetina Kaleb, sutkinja Županijskog suda u Zagrebu

1. UVOD

Stupanjem na snagu Kaznenog zakona 1. siječnja 2013. (dalje u tekstu: KZ/11)¹ u kaznenom materijalnom zakonodavstvu prestalo je postojati kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju, koje je prethodno bilo propisano u članku 292. Kaznenog zakona (dalje u tekstu: 292. KZ/97).² Njegovi modaliteti počinjenja sadržani su u šest alineja u stavku 1., dok je stavkom 2. opisan kvalificirani oblik tog djela, koji se sastojao u pribavljanju znatne imovinske koristi.

Zakonodavac takvim postupanjem nije želio dekriminalizirati opisana postupanja, već je očekivao da će se pravni kontinuitet u pravilu pronaći u drugim kaznenim djelima, posebno u kaznenom djelu zlouporabe povjerenja opisanom u članku 246. KZ/11. Za potrebe ovog istraživanja prikupljena je sudska praksa nadležnih sudova te su od svih prikupljenih odluka odabrane one za koje autorice smatraju da ocrtavaju svu složenost utvrđivanja pravnog kontinuiteta i ocrtavaju dvojbe u tumačenju pojedinih elemenata čl. 246. i 256. KZ/11, dakle zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju te utaje poreza ili carine. Prema tome u ovom su radu prikazane odluke iz sudske prakse vezane za problematiku utvrđivanja pravnog kontinuiteta čl. 292 KZ/97, njih više od 40, prema modalitetima radnji opisanih u alinejama 4. i 6., koje su najčešće u sudskoj praksi, te analizirani oni elementi bića, odnosno utvrđenja kontinuiteta, koje sudovi smatraju najproblematičnijima sudeći po obrazloženjima presuda pravnim shvaćanjima Vrhovnog suda te podnesenim ustavnim tužbama.

Članak je podijeljen u tri glavne cjeline, koje uključuju prikaz elemenata kaznenog djela iz članka 292. KZ/97 i okvirnih smjernica za utvrđivanje pravnog kontinuiteta, zatim analizu bitnih obilježja kaznenog djela iz članka 246. KZ/11 te prikaz elementa iz kaznenog djela iz članka 256. KZ/11 u vezi s utvrđivanjem pravnog kontinuiteta s člankom 292. st. 1. al. 4. KZ/97.

2. PRIKAZ ZAKONSKOG TEKSTA čl. 292. KZ/97 I OKVIRNIH SMJERNICA ZA UTVRĐIVANJE PRAVNOG KONTINUITETA

U stavku 1. članka 292. KZ/97 definirano je da kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju čini odgovorna osoba u pravnoj osobi s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi za svoju ili drugu pravnu osobu, a zatim je u šest alineja opisan način takva postupanja; i to u prvoj alineji

---

¹ Narodne novine, br. 125/11 i 144/12.

² Narodne novine, br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03 – odluka Ustavnog suda, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11, 125/11 i 143/12.

stvaranje ili držanje nedozvoljenih fondova u zemlji ili stranoj državi, u drugoj alineji sastavljanje isprava neistinitog sadržaja, lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem činjenica, čime se neistinito prikazuje stanje i kretanje sredstava i uspjeha poslovanja, u alineji trećoj stavljanje pravne osobe u povoljniji položaj prigodom dobivanja sredstava ili drugih pogodnosti koje se pravnoj osobi ne bi priznale prema postojećim propisima, u alineji četvrtoj uskraćivanje sredstava pri izvršavanju obveza prema proračunima i fondovima koji im pripadaju, u alineji petoj korištenje namjenskih sredstava kojima se raspolaže protivno njihovoj namjeni, i u šestoj alineji postupanje kada se na drugi način grubo prekrši zakon ili pravila poslovanja glede uporabe i upravljanja imovinom.

Stavak 2. propisuje kvalificirani oblik djela kada je kaznenim djelom iz stavka 1. pribavljena znatna imovinska korist, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve koristi, s tim da je, sukladno pravnom shvaćanju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, znatna imovinska korist predstavljala iznos veći od 30.000 kuna.³

U sudskoj praksi nije bilo sporno svojstvo osobe koja može biti počinitelj tog djela –samo odgovorna osoba⁴ u pravnoj osobi. Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela⁵ definira da je odgovorna osoba ona koja vodi poslove pravne osobe ili joj je povjereno obavljanje tih poslova, dok Zakon o trgovačkim društvima (dalje u tekstu: ZTD)⁶ određuje odgovornu osobu ovisno o pojedinom tipu trgovačkog društva, tko je ovlašten voditi njegove poslove. Prema stajalištima različitih sudova djelo se moglo počinuti s izravnom namjerom s ciljem pribavljanja imovinske koristi za svoju ili drugu pravnu osobu.⁷

Ispuštanje navedenog kaznenog djela u novom Kaznenom zakonu, KZ/11, zakonodavac obrazlaže potrebom modernizacije hrvatskog gospodarskog prava jer je to djelo zastarjelo.⁸ To je već vidljivo iz naslova glave, tako da je ona promijenila naziv iz Kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa u Kaznena djela protiv gospodarstva. Nakon te promjene nema nikakve dvojbe da se radi o djelima koja su predmet izučavanja, kako se ističe u komentaru Turković

---

³ Pravno shvaćanje Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Su 726 – IV/1997 od 24. studenog 1997.

⁴ Pojam odgovorne osobe KZ/97 je definirao u članku. 89. stavku 7., dok je KZ/11 pojam regulirao u članku 87. stavku 6.

⁵ Narodne novine, br. 151/03, 110/07, 45/11 i 143/12 – dalje u tekstu: Zakon o odgovornosti pravnih osoba.

⁶ Narodne novine, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 111/12, 68/13 i 110/15.

⁷ Takva su stajališta izražena u odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske I Kž 1145/03-5 od 1. 3. 2005., Županijskog suda u Zagrebu Kž 9/05 od 7. 2. 2006.

⁸ O tome opširnije vidi u: Turković K. et al., Komentar Kaznenog zakona, Zagreb, 2013, odlomak Smjernice za izradu Nacrta prijedloga Kaznenog zakona, Osvremenjivanje gospodarskih kaznenog djela, str. 21-22.

et al.,⁹ novorazvijene grane prava, koja je nastala zbog svoje složenosti i povezanosti s pravnom granom koja regulira pravo društava i gospodarske odnose (gospodarsko kazneno pravo, *Wirtschaftsrecht*¹⁰). Što se tiče same definicije gospodarskih kaznenih djela, priklanjamo se stavu da u hrvatskome pravnom sustavu gospodarskim kaznenim djelima u širem smislu valja razumijevati kaznena djela nastala unutar ili u vezi s poslovanjem trgovačkih društava i drugih gospodarskih subjekata.¹¹ Prema tome gospodarska su kaznena djela djela koja nastaju vezano uz poslovanje trgovačkih društava i drugih gospodarskih subjekata, u okviru nastanka, djelovanja i prestanka trgovačkih društava, te porezno, carinsko i devizno poslovanje i pravo konkurencije,¹² ali vezano i uz bankarski i kreditni sustav, intelektualno vlasništvo. Jasno je da ta djela zbog svoje kompleksnosti zahtijevaju dobro poznavanje finesa drugih grana prava te pitanje utvrđivanja kontinuiteta nije jedino koje je problematično u sudskoj praksi kad su ta djela u pitanju, već tumačenje pojmova koji su vezani uz primjenu ZTD-a.

Navedeno je djelo zbog gospodarskog značaja, pri čemu je njegov zaštitni objekt poslovanje, uključujući i osiguranje tržišnog natjecanja,¹³ prije ukidanja bilo ključno gospodarsko kazneno djelo.

U Nacrtu Prijedloga Kaznenog zakona ističe se da je značajna novina u gospodarskim kaznenim djelima kazneno djelo zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju (čl. 246. KZ/11), koje će obuhvaćati dosadašnja kaznena djela nesavjesnog gospodarskog poslovanja, zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju, sklapanje štetnog ugovora i zlouporabu položaja i ovlasti, a da se temelji na djelima iz švicarskog, njemačkog i austrijskog Kaznenog zakona. Cilj je tog djela uspješno se suprotstaviti kriminalitetu upravljačkih struktura u trgovačkim društvima.¹⁴

Isticalo se, među ostalim, da je navedeno kazneno djelo „pokriveno novim kaznenim djelom zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz čl. 246.

---

⁹ Ibid, str. 317.

¹⁰ Engelhart, M., Development and Status of Economic Criminal Law in Germany, German Law Journal, Vol. 15, No. 4, 2014, str. 693; Tiedemann, Wirtschaftsstrafrecht, 4. Auflage, München, 2014.

¹¹ Roksandić Vidlička, S., Kaznena djela protiv gospodarstva, u: Derenčinović, D., Cvitanović, L., Turković, K., Munivrana Vajda, M., Dragičević Prtenjača, M., Maršavelski, A., Roksandić Vidlička, S., Kazneno pravo, Posebni dio, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2018, str. 347-348. Slično Novoselec, P. (ur.) Gospodarska kaznena djela, u: Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2007, str. 312.

¹² Kaleb, Z. Gospodarska kaznena djela iz područja trgovačkih društava i vrijednosnih papira, Zgombić & Partneri, Zagreb, 2006, str. 2.

¹³ O tome detaljno u: Roksandić Vidlička, S (op. cit., bilj. 11), str 347-351.

¹⁴ O tome opširnije vidi Nacrt prijedloga Kaznenog zakona, Ministarstvo pravosuđa, srpanj 2011., str. 8. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/Arhiva//139%20-%2016.pdf> (pristup 17. 11. 2019.).

KZ/11¹⁵, da radnje iz alineje 1. stavka 1. članka 292. predstavljaju zlouporabu povjerenja u gospodarskom poslovanju, radnje iz alineje 2. krivotvorenje službene isprave iz članka 279. KZ/11, da radnje iz alineje 3. i 5. obuhvaćaju kazneno djelo subvencijske prijevare iz članka 258. KZ/11, radnje iz alineje 4. obuhvaćaju dijelom kazneno djelo utaje poreza ili carine iz članka 256. KZ/11, ali se naglašava da kaznenog djela nema ako pravna osoba ne plati uredno prijavljeni porez, dok radnje iz alineje 6. obuhvaćaju kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju iz članka 247. KZ/11 ili nisu kazneno djelo.¹⁶

U teoriji se isticalo, kao obrazloženje da se radi o djelu koje je „relikt prošlosti“, da je preširokih kontura, pravnotehnički neuspjelo jer se preklapa s drugim kaznenim djelima. Iz činjeničnog je opisa vidljivo da se radilo o deliktu apstraktnog ugrožavanja,¹⁷ što znači da nije potrebno da imovinska korist bude stvarno i pribavljena (st. 1), što je slučaj u članku 2. Analizirajući opis radnji iz podstavka 6. prvog stavka čl. 292. KZ/97 – „na drugi način grubo prekrši zakon ili pravila poslovanja glede uporabe i upravljanja imovinom...“ – očito je takav opis vrlo širok i može obuhvatiti različite radnje, pri čemu se preklapa s bitnim obilježjima kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavka 3. i 4. KZ/97. Kod oba djela znatna imovinska korist se pribavlja pravnoj osobi.

Očekivalo se da će u pravilu postojati kontinuitet između navedenog ukinutog kaznenog djela i onih prema novom kaznenom zakonu, ali da će se „primijeniti zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja djela jer novi zakon neće biti blaži (čl. 3. st. 1. i 2. KZ/11)“.¹⁸ Kroz ovaj rad bit će prikazano je li takav zaključak točan za sve oblike čl. 292/97.

Može se zaključiti kroz analizu prikupljenih presuda za potrebe ovog istraživanja kako je prepoznata zahtjevnost i složenost u postupanju sudova prilikom ispitivanja pravnog kontinuiteta kod neriješenih predmeta, ali i novih predmeta, u kojima vrijeme počinjenja kaznenih djela obuhvaća period prije stupanja na snagu Kaznenog zakona 1. 1. 2013., a da su najveći problem u utvrđivanju kontinuiteta pojedinih alineja radnje iz alineje 6. vezane uz gruba kršenja zakona, pri čemu su sudovi morali razlučiti kojoj je pravnoj osobi korist pribavljena, je li pribavljena drugoj ili vlastitoj pravnoj osobi (pravnoj osobi u kojoj optuženik obnaša funkciju odgovorne osobe), jer o tome ovisi

---

¹⁵ Turković, K. et al., Komentar Kaznenog zakona, Zagreb, 2013, str. 317.

¹⁶ O tome opširnije vidi u Turković, K. et al., Komentar Kaznenog zakona, Narodne novine, Zagreb, 2013, str. 319-320.

¹⁷ O tome opširnije vidi u Bačić, F., Pavlović, Š., Komentar Kaznenog zakona, Organizator, Zagreb, 2004, str. 1007.

¹⁸ Novoselec, P., Roksandić Vidlička, S., Gospodarska kaznena djela u novom Kaznenom zakonu, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 17, broj 2/2012, str. 703.

zaključak u kojem kaznenom djelu novog Kaznenog zakona opisane radnje imaju ili nemaju kontinuitet.¹⁹ U praksi se pojavljuju najveće teškoće vezano za utvrđivanje pravnog kontinuiteta kod alineja 4. i 6., što je uočeno već u početku primjene novog Kaznenog zakona.²⁰ Nastavno, analizom sudske prakse u literaturi²¹ uočeno je da postoji niz odluka u kojima je utvrđen pravni kontinuitet djela iz članka 292. KZ/97 i djela iz članka 246. KZ/11, ali samo kad počinjenjem djela nije pribavljena imovinska korist društvu u kojem počinitelj ima svojstvo odgovorne osobe.

3. BITNA OBILJEŽJA KAZNENOG DJELA IZ čl. 246. KZ/11

Kako bi se mogao razmatrati pravni kontinuitet, bitno je razumjeti obilježja kaznenog djela iz članka 246. KZ/11 zlorabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, za koje se očekivalo da će se najčešće pojaviti kao djelo u kojem je očuvan pravni kontinuitet članka 292. KZ/97.

3.1. Cilj uvođenja čl. 246. u Kazneni zakon i pravila za utvrđivanje pravnog kontinuiteta te primjene blažeg zakona

U prijedlogu novog Kaznenog zakona navodi se da je cilj uvođenja ovog kaznenog djela približavanje hrvatskog prava modernim europskim kaznenim zakonodavstvima, sukladno tendenciji usklađivanja gospodarskog kaznenog prava pravu drugih članica Europske unije.²²

Već je općepoznato kako je kao uzor toj odredbi poslužilo kazneno djelo *Untreue* (nevjernost) iz § 266. njemačkog Kaznenog zakonika, koje je vrlo razrađeno i samo po sebi različito tumačeno kroz desetljeća u njemačkoj sudskoj praksi.²³ Već se pokazalo da se radi o bitnom gospodarskom kaznenom

---

¹⁹ O tome opširnije vidi u Novoselec, P., Garačić, A., Primjena blažeg zakona nakon stupanja na snagu novog Kaznenog zakona, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 19, broj 2/2012, str. 552-553.

²⁰ O tome opširnije vidi u Novoselec, P., Novosel, D., Primjena blažeg zakona – analiza najnovije sudske prakse, Novine u kaznenom zakonodavstvu, 2013, str. 137.

²¹ O tome opširnije vidi u Sršen, Z., Martinović, I., Kaznena djela zlorabe povjerenja u gospodarskom poslovanju (čl. 246.) i zlorabe položaja i ovlasti (čl. 291.) u sudskoj praksi, Novine u kaznenom zakonodavstvu, 2016, str. 85-86.

²² O tome opširnije vidi Nacrt prijedloga Kaznenog zakona, Ministarstvo pravosuđa, srpanj 2011., str. 236-238. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/Arhiva/139%20-%2016.pdf> (pristup 17. 11. 2019.).

²³ Engelhart, M., Development and Status of Economic Criminal Law in Germany, German Law Journal, Vol. 15, No. 4, 2014, str. 693.

djelu, kojim se obuhvaća kriminalitet upravljačkih struktura (menadžmenta) u trgovačkim društvima.²⁴

Obveza preispitivanja pravnog kontinuiteta proizlazi iz članka 3. KZ/11 naslova „Načelo primjene blažeg zakona i vremensko važenje kaznenog zakonodavstva“, do čega dolazi zbog izmjene zakona od trenutka počinjenja djela do trenutka donošenja presude. Naime u stavku 1. citiranog članka propisano je da se prema počinitelju primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme kad je kazneno djelo počinjeno, čime je definiran vremenski okvir kaznenog zakonodavstva. Konkretnu situaciju o kojoj je riječ u ovom radu regulira sljedeći stavak, prema kojem, ako se zakon nakon počinjenja kaznenog djela, a prije donošenja pravomoćne presude, izmijeni jednom ili više puta, primijenit će se zakon koji je najblaži za počinitelja, iz kojeg proizlazi načelo primjene blažeg zakona.²⁵

U konkretnom slučaju kazneno djelo istog opisa kao što je opis članka 292. KZ/97 ne egzistira u novom KZ/11, ali to ne znači da je izmjenom kaznenog zakona to djelo ukinuto, jer je sud dužan preispitati postojanje pravnog kontinuiteta s nekim od kaznenih djela iz novog KZ/11. Takvo preispitivanje podrazumijeva podvođenje činjeničnog stanja pod biće nekog drugog odgovarajućeg kaznenog djela iz novoga zakona. Ako se takvim postupanjem utvrdi pravni kontinuitet, primijenit će se zakon blaži za počinitelja. U protivnom kaznenog djela nema. Pri tome je bitno naglasiti da se zakonski tekstovi oba zakona ne uspoređuju apstraktno, već konkretno, uzimajući pri tome u razmatranje relevantne zakonske odredbe koje se odnose na konkretan predmet.²⁶

Iz izloženog proizlazi da se u svakom pojedinom predmetu prvo mora utvrditi postoji li kontinuitet, a onda i koji je zakon blaži. Iz analizirane sudske prakse proizlazi da je točan stav *Garačić* kako „sudovi zaključuju da pravni kontinuitet postoji kada staro i novo kazneno djelo predstavljaju napad na isto zaštićeno pravno dobro, s tim da i način napada na to dobro mora biti isti, a ta dva uvjeta moraju biti ispunjena kumulativno“.²⁷

Problematika utvrđivanja blažeg zakona, nakon što sud zaključi da pravni kontinuitet postoji, bila je riješena već prije primjene KZ/11 pravnim shvaćanjem zauzetim na sjednici Kaznenog odjela Vrhovnoga suda Republike Hrvat-

---

²⁴ O tome opširnije vidi Roksandić Vidlička, S., Kaznena djela protiv gospodarstva, u: Derenčinović, D., Cvitanović, L., Turković, K., Munivrana Vajda, M., Dragičević Prtenjača, M., Maršavelski, A., Roksandić Vidlička, S., Kazneno pravo, Posebni dio, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2018, str. 374-375.

²⁵ O tome opširnije vidi u Novoselec, P., Bojanić, I., Opći dio kaznenog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2013, str. 74-82.

²⁶ O tome opširnije vidi u Horvatić, Ž., Derenčinović, D. i Cvitanović, L., Kazneno pravo, Opći dio I, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016, str. 143.

²⁷ Garačić, A., Kazneni zakon u sudskoj praksi, Opći dio, Libertin naklada, Rijeka, 2016, str. 7.

ske od 27. prosinca 2012.²⁸ Naime njime su neodređene vrijednosti povećane u odnosu na one definirane KZ/97,²⁹ pa je tako zauzeto shvaćanje da „zakonsko obilježje „*znatna imovinska korist*“, odnosno „*znatna šteta*“, kod kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz članka 246. stavka 2. KZ/11 postoji kad vrijednost imovinske koristi, odnosno štete prelazi 60.000,00 kn“. U pravilu su sudovi obrazlagali da je blaži KZ/11 s obzirom na navedena pravna shvaćanja Kaznenog odjela Vrhovnog suda jer „*znatna imovinska korist*“, odnosno „*znatna šteta*“, postoji kad vrijednost imovinske koristi, odnosno štete, prelazi 60.000 kuna, a ne 30.000, kao što je bilo za vrijeme važenja KZ/97, jer je povišen imovinski limit potreban za ostvarenje kvalificiranog oblika kaznenog djela.³⁰ Pri tome je sud vezan maksimumom propisane kazne, koji je za počinitelje povoljniji.³¹ Kako ističe Vrhovni sud, KZ/11 je u takvim slučajevima, neovisno o to me što je ista zapriječena kazna, blaži za počinitelja zbog visine neodređenih vrijednosti koje su zakonsko obilježje djela.³²

Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona objavljenog u Narodnim novinama broj 56/15 promijenila se dotadašnja praksa da se neodređene vrijednosti u zakonskim opisima kaznenih djela određuju pravnim shvaćanjima, već je zakonodavac unio u zakonski tekst koji iznosi obuhvaćaju pojedinu neodređenu vrijednost. Tako je člankom 87. stavkom 27. KZ/11 propisano da je vrijednost imovine, imovinske štete, imovinske koristi, porezne obveze i državne potpore velikih razmjera ako prelazi 600.000 kuna, da su razaranja prouzročena kaznenim djelima velika ako prelaze 600.000 kuna, a isti članak u stavku 28. da je vrijednost imovine većeg opsega ako prelazi 200.000 kuna. Nadalje, u stavku 29. istog članka propisano je da je vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi velika ako prelazi 60.000 kuna, a vrijednost je imovinske koristi i štete znatna ako prelazi 60.000 kuna, dok je u stavku 30. istog članka definirano da je vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi mala ako ne prelazi 1000 kuna.

---

²⁸ Pravno shvaćanje Kaznenog odjela Vrhovnoga suda Republike Hrvatske broj Su-IV k-4/2012-57.

²⁹ Vidi bilješku broj 3.

³⁰ Takav stav zauzet je u odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske I Kž1005 /11 od 23. prosinca 2014., I Kž 368/14 od 20. siječnja 2015., I Kž135/14 od 12. ožujka 2014. i I Kž 587/14 od 11. studenog 2014.

³¹ Takav stav zauzet je u presudi Vrhovnoga suda Republike Hrvatske I Kž-101/15 od 17. lipnja 2015., u kojoj se obrazlaže: „Pritom valja naglasiti da je KZ/11 u odnosu na to kazneno djelo blaži zakon u odnosu na KZ/97, unatoč tome što je zapriječena zatvorska kazna za kazneno djelo iz čl. 246. st. 2. KZ/11 (1 do 10 godina) stroža u odnosu na zapriječenu kaznu zatvora za kazneno djelo iz čl. 292. st. 2. KZ/97, jer je, prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, sud u odmjeravanju kazne vezan maksimalno zapriječenom kaznom koja je za optuženika povoljnija, a to je maksimalno zapriječena kazna po KZ/97.“

³² Vidjeti odluku Ustavnog suda RH broj: U-III-3390/2015 od 20. prosinca 2018., str. 3.

3.2. Oblik namjere

Ovo kazneno djelo može se počiniti isključivo s namjerom, s tim da je, po mišljenju autorica, dovoljna i neizravna namjera.³³ U dokaznom se postupku dakle mora utvrđivati je li se radilo o nestručnom postupanju odgovorne osobe, počinitelja, bez temelja u pravilima struke, čime je onda uzrokovana šteta. Pitanje namjere kod kaznenog djela iz članka 246. KZ/11 razmatra i VSRH u odluci broj I KŽ 415/16 od 8 svibnja 2018., u kojem djelu je nađen kontinuitet za radnje iz članka 292. st. 1. alineje 4. KZ/97, pa se tako ističe da svako kazneno djelo, pa tako i ovo konkretno, sadrži u sebi objektivna i subjektivna obilježja, te da svaki od tih konstitutivnih elemenata treba biti dokazan, a oblik krivnje sastavnica je subjektivnog elementa svakog kaznenog djela; bitno subjektivno obilježje tog kaznenog djela jest namjera sebi ili drugoj osobi pribaviti imovinsku korist te prouzročiti štetu na imovini o kojoj je počinitelj trebao skrbiti.

Županijski je sud u Sisku³⁴ tako potvrdio presudu Općinskog suda u Sisku,³⁵ u kojoj je prvostupanjski sud utvrdio pravni kontinuitet za kazneno djelo iz članka 292. stavka 1. alineje 2. u svezi sa stavkom 2. KZ/97 u kaznenom djelu zlorabe povjerenja u gospodarskom poslovanju u članku 246. stavku 2. KZ/11 između ostaloga tako da iz činjeničnog opisa proizlazi da je utvrđeno da je optuženica postupala s namjerom da trgovačkom društvu N.N. pribavi nepripadnu materijalu korist kada je provodila višestruke kompenzacije s drugim društvom u kojem je bila zaposlena kao referent u knjigovodstvu, a kako bi to prikrila u knjigovodstvenim evidencijama, u istim iznosima podmirila je obveze prema nepostojećim dobavljačima temeljem fiktivnih računa.

Namjera kod članka 246. KZ/11 odgovara namjeri počinitelja za radnje iz članka 292. KZ/97, što je bitno za utvrđivanje pravnog kontinuiteta. Treba primijetiti da kod utvrđivanja kontinuiteta između alineje 6. članka 292. KZ/97 (postupanje kada se na drugi način grubo prekrši zakon ili pravila poslovanja glede uporabe i upravljanja imovinom) i članka 246. KZ/11 nije problematiziran element namjere jer su subjektivna obilježja oba djela u bitnome podudarna (pribavljanje imovinske koristi za svoju ili drugu pravnu osobu, odnosno pribavljanje protupravne imovinske koristi sebi ili drugoj osobi). To je jasno istaknuto u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske³⁶ u kojoj se navodi: „S obzirom na to da namjera, uz voljni element (hoće ili je siguran u ostvarenje djela), obuhvaća i svijest o obilježjima kaznenih djela, a ta obilježja su kod kaznenog djela zlorabe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 6. KZ/97 u bitnome istovjetna

---

³³ Vidjeti i bilješku br. 21.

³⁴ Županijski sud u Sisku, KŽ-157/17 od 21. rujna 2017.

³⁵ Općinski sud u Sisku, K-52/14 od 2. lipnja 2017.

³⁶ Vrhovni sud Republike Hrvatske, III Kr 139/15 od 16. siječnja 2019.

obilježjima kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz članka 246. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. KZ/11 (zbog čega, uostalom, kazneno djelo iz članka 292. KZ/97 nalazi pravni kontinuitet u kaznenom djelu iz članka 246. KZ/11.)“.

Da se o krivnji zaključuje između ostalog iz okolnosti svakog slučaja, vidljivo je iz sljedeće odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske:³⁷ „Kako optuženik kao odgovorna osoba koja odgovora za zakonitost rada društva zna da novcem tvrtke o čijim se interesima na temelju zakona i pravnog posla dužan brinuti postupa na opisan protupravan način i podignut novac ne unosi u društvo čija su to sredstva, već ga zadržava za sebe, ostvaruje i u objektivnom i u subjektivnom smislu sva obilježja kaznenog djela iz čl. 246. st. 1. i 2. KZ/11.... Prema tome, nema govora da je sud prvog stupnja optuženika proglasio krivim... na temelju „objektivne“ odgovornosti, jer je prvostupanjski sud na temelju pravilno utvrđenih okolnosti potpuno ispravno utvrdio da je optuženik za sva ta djela kriv jer je bio svjestan njihovih svih bitnih obilježja i htio je njihovo ostvarenje.“

Iz prethodno izloženih odluka vidljivo je da je uglavnom utvrđeno postupanje počinitelja s izravnom namjerom kod kaznenog djela iz članka 246. KZ/11. Autorice smatraju da se to djelo može počinuti i s neizravnom namjerom. To bi bilo u slučaju da počinitelj koji je svjestan da može ostvariti obilježja tog kaznenog djela na to pristaje, pristaje na nastupanje posljedice, u konkretnom slučaju to bi mogla biti šteta onim imovinskim interesima za koje se dužan brinuti.³⁸ Analizirajući koje bi radnje počinitelja mogle proizaći iz tog oblika namjere, autorice nalaze npr. neprofesionalne radnje stvarno postavljenog člana uprave. Iako je uvodno istaknuto da je prevladavalo shvaćanje u sudskoj praksi kako se kazneno djelo iz čl. 292. KZ/97 može počinuti samo s izravnom namjerom, autorice su stava kako u odnosu na članak 246. KZ/11 zasigurno dolazi u obzir i neizravna namjera kao oblik krivnje. U praksi neće doći do problematike u tom dijelu što se tiče kontinuiteta iz jednostavnog razloga što su optužnice za ta djela sadržavale izravnu namjeru, barem prema dostupnim uvidima u spise autorica ovog rada. Također, u analiziranim presudama autorice nisu nigdje naišle na to da je utvrđivanje oblika namjere otežavalo njihovo postupanje prilikom utvrđivanja kontinuiteta. U slučaju da je počinitelju inkriminirano postupanje s izravnom namjerom, po mišljenju autorica, nema prepreka da se sada isto izmijeni u neizravnu namjeru u slučaju da to proizlazi iz utvrđenog činjeničnog stanja, jer se radi o blažem obliku krivnje.

---

³⁷ Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž 595/15 od 17. veljače 2016.

³⁸ Opširnije o tome vidi u Roksandić Vidlička, S., op. cit. u bilj. 11, str. 360.

3.3. Odgovorne osobe

Počinitelj je djela osoba koja je u gospodarskom poslovanju dužna voditi brigu o imovini koja joj je povjerena na temelju zakona (npr. član uprave dioničkog društva), odluke upravne ili sudske vlasti (npr. stečajni upravitelj), pravnog posla (npr. punomoćnik trgovačkog društva) ili nekog drugog odnosa povjerenja (npr. tzv. faktični organ trgovačkog društva).³⁹ U odnosu na navedenu okolnost krug počinitelja istovjetan je osobama koje su se mogle javiti kao počinitelji kaznenog djela iz članka 292. KZ/97 jer se radilo o odgovornim osobama u pravnoj osobi kojima je bila povjerena briga o tuđoj imovini, što znači da se radilo o upravljačkim strukturama trgovačkih društava, ali i osobama kojima je povjerena briga o tuđoj imovini.

3.4. Povreda dužnosti zaštite tuđih imovinskih interesa

Sljedeće obilježje analiziranog djela jest „povreda dužnosti zaštite tuđih imovinskih interesa“. Prema sudskoj praksi član uprave i direktor dužan je brinuti se o imovinskim interesima tog društva, a ne treće osobe.⁴⁰ Isto proizlazi iz obrazloženja prethodno citirane odluke, kada se navodi da kazneno djelo iz članka 246. stavka 2. KZ/11 čini onaj tko u gospodarskom poslovanju povrijedi dužnost zaštite tuđih imovinskih interesa koja se temelji na zakonu, odluci upravne ili sudbene vlasti, pravnom poslu ili odnosu povjerenja i na taj način pribavi sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist te time ili na drugi način onome o čijim se imovinskim interesima dužan brinuti prouzroči štetu. Ukoliko je kaznenim djelom pribavljena znatna imovinska korist ili prouzročena znatna šteta, tada su ostvarena obilježja ovog kvalificiranog oblika kaznenog djela.

No što sve ulazi u pojam „zaštite tuđih imovinskih interesa“? Spada li u brigu o imovinskim interesima npr. i nepoštivanje Direktive 2014/9/EU od 22. listopada 2014., kojom je izmijenjena Direktiva 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa. Ona propisuje da velika poduzeća koja su subjekti od javnog interesa i koja na datum bilance premašuju kriterij prosječnog broja od 500 zaposlenika tijekom financijske godine u svoje izvješće posloводства uključuju nefinancijsko izvješće s informacijama u mjeri nužnoj za razumijevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja poduzeća te učinaka njegovih aktivnosti koje se odnose barem na okolišna, socijalna i kadrovska pitanja, poštivanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi s podmićivanjem. Ta je Direktiva,

---

³⁹ Tako i u Novoselec, Roksandić 2011, op. cit. u bilj. 15, str. 701.

⁴⁰ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Kž-267/11 od 2. travnja 2014.

kako je izmijenjena u Direktivi 2014/95/EU, prenesena u Zakon o računovodstvu (NN, 120/06). Što ako je nastala šteta društvu jer tog izvješća nije bilo ili je bilo apsolutno manjkavo, odnosno ako nema aktivnosti poduzeća i grupa na zaštitu ljudskih prava i okoliša, a došlo je do štete za okoliš i nastala je povreda ljudskih prava, odnosno šteta po ljudsko zdravlje?⁴¹ Valja ipak tada tumačiti da je time nastala i šteta društvu, u vidu npr. smanjenja poslovnog ugleda i izmakle dobiti.⁴² Naime iako na prvi pogled povreda imovinskih interesa može biti povezana isključivo s imovinskom štetom, gubitak poslovnog ugleda, što je iznimno bitno za trgovačka društva, često dovodi do gubitka daljnjih poslova, što znači da je nastupila izmakla dobit, dakle imovinska šteta za društvo (v. ZOO). Iako se možda nekima čini da bi se ovdje radilo o ekstenzivnom tumačenju, autorice navode da to ipak nije tako jer, prema mišljenju autorica, ovo djelo nastupa tek onda i samo onda ako nastupi šteta za društvo. Autorice su mišljenja kako je pitanje vremena kada će hrvatski sudovi morati početi uzimati povredu ugleda društva koja je dovela do materijalne štete kao relevantnu okolnost za postojanje kaznenog djela iz čl. 246 KZ/11.

3.5. Ostvarenje koristi za drugu osobu

Osim što je sud utvrdio kako se obveza odnosi na zaštitu interesa tog društva, a ne treće osobe, ističe se i kako zakonodavac pod pojmom pribavljanja imovinske koristi “drugoj osobi” podrazumijeva “drugu fizičku ili pravnu osobu”, dakle ne pravnu osobu u kojoj bi optuženi obnašao dužnost odgovorne osobe. Izgleda da sudska praksa nema dvojbe da ta druga osoba može biti druga fizička ili pravna osoba, odnosno ne može biti pravna osoba u kojoj je počinitelj odgovorna osoba.

Na jednak način zaključuje sud u sljedećoj odluci⁴³ u vezi s kaznenim djelom iz članka 292. stavka 1. alineje 6. u vezi sa stavkom 2. KZ/97, kada oslobađa optuženike da bi kao odgovorne osobe u pravnoj osobi s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi za tu pravnu osobu na drugi način grubo prekršili zakon glede uporabe i upravljanja imovinom zbog nepostojanja pravnog kontinuiteta s nekim drugim djelom iz KZ/11, konkretno s kaznenim djelom iz članka 246. stavka 1. i 2. KZ/11. Isto se obrazlaže okolnošću da su inkriminiranim radnjama optuženici, prema činjeničnom opisu, protupravnu imo-

---

⁴¹ Roksandić Vidlička, S., Pravo okoliša i gospodarsko kazneno pravo: pojačano naoružanje za očuvanje okoliša i suočavanje s klimatskim promjenama Što možemo naučiti od SAD-a – Primjer ExxonMobila. Kaznenopravna zaštita okoliša, Zagreb, Hrvatska, 2017, str. 63-88.

⁴² Roksandić Vidlička, S., op. cit., bilj. 11, str. 376.

⁴³ Općinski sud u Dubrovniku, K 140-15 od 15. prosinca 2016.

vinsku korist ostvarili za vlastitu pravnu osobu. S takvim se zaključcima slaže i drugostupanjski sud,⁴⁴ koji ističe da ne postoji pravni kontinuitet između ta dva djela ako je počinitelj postupanjem koje mu se inkriminira ostvario korist za pravnu osobu u kojoj mu je povjerena dužnost zaštite njezinih imovinskih interesa.

Napominje se da drugostupanjski sud također, odgovarajući na žalbene navode, obrazlaže zašto se u konkretnom slučaju ne može raditi o kaznenom djelu krivotvorenja službene isprave, pa tako navodi da se optuženicima ne inkriminira to kazneno djelo, već kazneno djelo iz članka 292. stavka 2. u svezi sa stavkom 1. alineje 5. i 6. KZ/11, pa bi onda preispitivanjem postojanja tog kaznenog djela u KZ/11 prvostupanjski sud prekoračio optužbu.⁴⁵

U drugom je postupku Vrhovni sud Republike Hrvatske⁴⁶ u žalbenom postupku preinačio prvostupanjsku presudu i donio oslobađajuću presudu u odnosu na kazneno djelo iz članka 292. stavka 1. alineje 6. u vezi sa stavkom 2. KZ/97. Optuženiku se, među ostalim, stavljalo na teret da je kao odgovorna osoba u pravnoj osobi, s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi za svoju pravnu osobu, grubo prekršio zakon glede uporabe i upravljanja imovinom jer je zaključio kupoprodajni ugovor o prodaji poslovnog prostora svjestan pri tome da navedeni prostor nije unesen u sastavni dio temeljnog kapitala njegova trgovačkog društva, pa da je tako pribavio svom društvu nepripadnu materijalnu dobit. U odluci se analizira bi li postojao pravni kontinuitet inkriminiranog djela i prijevare u gospodarskom poslovanju iz članka 247. stavka 1. i 2. KZ/ 11. U tom bi slučaju osoba dovedena u zabludu i navedena da na štetu svoje imovine nešto učini bio kupac spomenute nekretnine. Međutim s obzirom na to da je kupoprodaja realizirana, nema štetnih posljedica za kupca, pa se zaključuje da u postupanju optuženika nisu ispunjena obilježja navedenog kaznenog djela prijevare u gospodarskom poslovanju. Nastavno se obrazlaže da inkriminirane radnje nemaju kontinuitet ni s kaznenim djelom zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju jer to kazneno djelo čini tko zlouporabom povjerenja pribavi sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist, pri čemu je druga osoba druga fizička ili pravna osoba, ali ne i pravna osoba u kojoj počinitelj obnaša dužnost odgovorne osobe, jer je optuženik član uprave i direktor društva o čijim je imovinskim interesima dužan brinuti. Isti je stav Vrhovni sud zauzeo i u drugim odlukama⁴⁷ ističući da, u slučaju kada je

---

⁴⁴ Županijski sud u Karlovcu, Kž-60/17 od 12. veljače 2019.

⁴⁵ Iako zakonodavac prilikom donošenja KZ/11 u obrazloženju ističe da će neki modaliteti radnji iz čl. 292. st. 1. i 2. KZ/97 (pogotovo vezano za alineju 2.) imati pravni kontinuitet u čl. 279. KZ/11, iz izložene je odluke vidljivo da u praksi to nije tako. Usp. bilj. 8.

⁴⁶ Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-267/11 od 2. travnja 2014.

⁴⁷ Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž 816/12 od 17. studenoga 2015., I Kž 298/14 od 19. studenoga 2014. i I Kž 367/2019.

optuženiku stavljeno na teret da je pribavio korist, a ne da je prouzročio štetu društvu o čijim je interesima bio dužan brinuti se, a time nije pribavio sebi ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi protupravnu imovinsku korist, nisu ostvarena obilježja kaznenog djela iz članka 246. KZ/11 ni nekog drugog kaznenog djela iz KZ/11.

U međuvremenu je na sjednici Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 29 listopada 2018. pod brojem Su-IVk-311/2018-47 zauzeto pravno shvaćanje da temeljem članka 3. stavka 2. KZ/11 u svezi s člankom 292. stavkom 2. u svezi sa stavkom 1. KZ/97 ne postoji pravni kontinuitet između kaznenog djela zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju i kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju ako je počinitelj postupanjem koje mu se inkriminira ostvario korist za pravnu osobu u kojoj mu je povjerena dužnost zaštite njezinih imovinskih interesa, pri čemu nije moguće izjednačavati imovinu tog gospodarskog subjekta s imovinom njihovih osnivača.

3.6. Pribavljanje koristi ili nastupanje štete (uz definiciju pojmov)

Sljedeće obilježje iz zakonskog opisa jest pribavljanje protupravne imovinske koristi i postupanjem na taj ili na drugi način prouzročenje štete. Problematizirano je je li uvjet nastanka ovog djela nastanak štete ili, alternativno, nastup štete ili pribavljanje koristi. U članku 87. stavku 22. KZ/11 definirana je imovinska korist kao neposredna imovinska korist od kaznenog djela, koja se sastoji od svakog uvećanja ili sprečavanja umanjenja imovine do kojeg je došlo počinjenjem kaznenog djela, imovina u koju je promijenjena ili pretvorena neposredna imovinska korist od kaznenog djela, kao i svaka druga korist koja je dobivena od neposredne imovinske koristi od kaznenog djela ili imovine u koju je promijenjena ili pretvorena neposredna imovinska korist od kaznenog djela, bez obzira na to nalazi li se na području Republike Hrvatske ili izvan njega. Istovremeno KZ/11 ne definira pojam štete.

Za razumijevanje pojma štete potrebno je krenuti od pojma zaštićene imovine. Koristeći se teorijom građanskog prava⁴⁸ i kaznenog prava,⁴⁹ možemo zaključiti da je imovina skup subjektivnih imovinskih prava koja pripadaju jednom nositelju. Pri tome treba uzeti u obzir da je kazneno djelo zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju akcesorno pravu društva, odnosno gra-

---

⁴⁸ Vidjeti opširnije u: Nikšić, S., Imovina u građanskom pravu, Zbornik PFZ, vol. 62, br. 5-6, 2012, str. 1629, i Klarić, P., Vedriš, M., Građansko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2008, str. 95.

⁴⁹ Derenčinović, D., Cvitanović, L., Munivrana Vajda, M., Turković, K., Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2013, str. 171; Novoselec, P., Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2011, str. 215.

đanskom i javnom pravu, što podrazumijeva da ne može biti kazneno odgovorna osoba koja nema građansku odgovornost za naknadu štete, pa će se prvo utvrditi je li netko odgovoran pravnoj osobi čije je interese bio dužan štiti, a zatim je li odgovaran i za kazneno djelo.⁵⁰

Iz navedenog se može zaključiti da je imovina u kaznenopravnom smislu svaki gospodarski potencijal čije je ostvarenje zaštićeno pravnim sredstvima.⁵¹ Prema mišljenju autorica, šteta će onda predstavljati kako umanjene nečije imovine tako i sprečavanje njezina povećanja – izmakla dobit.⁵² U jednoj od odluka Vrhovnog suda navodi se da iz zakonskog opisa članka 246. KZ/11 proizlazi da se postupanje optuženika, kojim se u gospodarskom poslovanju povređuje dužnost zaštite tuđih imovinskih interesa, mora odnositi na postupanje u odnosu na pravnu osobu u kojoj je optuženicima povjerena briga o imovini te pravne osobe.⁵³ U svakom slučaju, šteta bi u svakoj sudskoj presudi trebala biti konkretizirana i opisana kao posljedica postupanja okrivljenika.

U nekim odlukama Vrhovnoga suda Republike Hrvatske⁵⁴ navodi se da su sastavnice kaznenog djela iz članka 246. KZ/11 predviđene alternativno, a ne kumulativno, što znači da je dovoljno ispunjenje jedne od tih sastavnica: ili pribavljanje imovinske koristi ili prouzročenje štete onome o čijim se interesima dužan brinuti.

Međutim u praksi ima i drugačijih odluka, koje obrazlažu obje sastavnice kao obilježje kaznenog djela. Tako u jednoj odluci Županijski sud u Bjelovaru⁵⁵ zaključuje da je utvrđeno da je radnjama optuženika pribavljena imovinska korist društvu, dok je istovremeno drugoj pravnoj osobi nastupila šteta. Također je utvrđen pravni kontinuitet u kaznenom djelu iz članka 246. KZ/11 jer je predmet rasprave bilo djelo iz članka 292. stavka 1. KZ/97. U drugoj odluci sud zaključuje da, ako za trgovačko društvo nije nastupila imovinska šteta, to znači da nedostaje jedan od bitnih elemenata kaznenog djela iz članka 246. KZ/11.⁵⁶

---

⁵⁰ O tome opširnije vidi u Roksandić Vidlička, S., Bilić, A., Zlouporaba povjerenja u gospodarskom poslovanju s posebnim osvrtom na kaznenu odgovornost članova uprave, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, vol. 24, br. 2/2017, str. 644-645.

⁵¹ Vidjeti i ibid.

⁵² Članak 1046. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 (dalje u tekstu: ZOO), glasi: „Šteta je umanjene nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist), i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta), u što ulazi npr. povreda poslovnog ugleda (čl. 19. ZOO-a).“

⁵³ Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-716/14 od 5. rujna 2017.

⁵⁴ Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž 240/2015 od 2. lipnja 2015., i VSRH, III Kr 38/2014 od 6. studenoga 2014.

⁵⁵ Županijski sud u Bjelovaru, Kž-45/13 od 20. lipnja 2013.

⁵⁶ Županijski sud u Rijeci, Kž-687/2013 od 22. siječnja 2014. godine.

U dijelu teorije tumači se da je nastupanje štete nužno da bi bilo djela, s tim da je moguće da šteta nije nečija korist, jer je prouzročena na „drugi način“, a ne pribavljanjem imovinske koristi.⁵⁷

Neki su autori⁵⁸ stava da je šteta moguća bez ostvarene koristi, što je bio slučaj kod djela nesavjesnog gospodarskog poslovanja iz članka 291. KZ/97. To je rijetko u praksi. Istovremeno se ističe da nije moguća korist koja nije i šteta za zastupano društvo. Pojašnjava se da je zapravo kod ovog djela dovoljna šteta iza koje ne stoji korist, ali je u praksi najčešći slučaj da je korist ujedno i šteta. S tim stavom se slažu i autorice.

O pitanju vezano za elemente kaznenog djela iz članka 246. KZ/11 trebaju li biti kumulativno ili alternativno ispunjeni i je li nužno da počinitelj, pribavljajući sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist, istovremeno prouzroči i štetu onome o čijim se interesima dužan brinuti odlučivao je i Ustavni sud Republike Hrvatske.⁵⁹ Ustavni sud u odbijajućoj odluci zauzima stav da za ostvarenje kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz članka 246. KZ/11 nije nužno da počinitelj, pribavljajući sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist, istovremeno prouzroči i štetu onom o čijim se interesima dužan brinuti jer su obilježja tog djela propisana alternativno, a ne kumulativno, pa je dovoljno ispunjenje jedne od tih sastavnica – ili pribavljanje imovinske koristi ili prouzročenje štete. Pri tome se Ustavni sud poziva na ustaljenu praksu Vrhovnog suda Republike Hrvatske i očito je tumačenje primjene kaznenog zakona provedeno sukladno praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

No valjda istaknuti i sljedeće: prema teoriji i zakonopiscu⁶⁰ osnovno je obilježje ovog djela nastanak štete, pri čemu je neodlučno je li ta šteta prouzročena prisvajanjem imovine ili na drugi način. Pored izravnog prisvajanja imovine povjerene na upravljanje ono obuhvaća i niz drugih radnji upravljačkog sloja koje imaju za posljedicu štetu na toj imovini. Dakle, kako ističe Roksandić Vidlička, iz zakonskog opisa čl. 246 KZ/11 proizlazi da je uvjet nastanka ovog djela nastanak štete, a ne alternativno nastup štete ili koristi, što je ranije bio slučaj kod jednog od prednika ovog djela, čl. 337. KZ/97 (poglavito njegovih st. 3. i 4. te čl. 291., 292. i 294. KZ/97). Roksandić Vidlička navodi kako je tumačenje da su šteta i korist alternativni uvjeti problematično, pogotovo ako se pođe od volje zakonodavca te koristi i komparativna metoda tumačenja (u širem smislu) u definiranju elemenata ovog djela.⁶¹

---

⁵⁷ O tome opširnije vidi u Turković, K. et al., op. cit. u bilj 20, str. 318.

⁵⁸ O tome opširnije vidi u Novoselec, P., Sudska praksa, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, br. 1/2015, str. 316-317.

⁵⁹ Ustavni sud Republike Hrvatske, broj U-III-3390/2015 od 20. prosinca 2018.

⁶⁰ Turković i dr., str. 318.

⁶¹ Roksandić Vidlička, op. cit., bilj. 11.

U svakom slučaju, autorice su stava da ono što je nužno da bi bilo djela jest da je nastupila šteta. Moguće je da šteta ne bude istodobno ničija korist, odnosno da je ona prouzročena na „drugi način“,⁶² a ne time što je pribavljena imovinska korist. Navedeno je vidljivo iz samog opisa pojma štete prema ZOO-u. Moguće je i da imamo imovinsku korist i nastalu štetu, što je u praksi za sada vrlo često. Krećući od analize elemenata čl. 246. KZ/11, mišljenja smo kako je za nastup dovoljna šteta iza koje ne stoji korist te da bi se u svakom pojedinom slučaju morala utvrditi nastala šteta. Prema tome, formulacija prema kojoj je (uvijek) potrebna kumulacija koristi i štete također ne zadovoljava jer u slučaju štete iza koje ne stoji korist nema kumulacije.

Možda su navedene dvojbe o glavnim obilježjima ovog kaznenog djela posljedica nespremnosti prakse za napuštanje stare koncepcije gospodarskog kriminala i sprečavanje „propasti“ ranije podignutih optužnica. Ako je tome tako, postojanje pravnog kontinuiteta s nekim drugim kaznenim djelima, prvenstveno ove glave, puno je bolje rješenje nego ustrajanje na stavu da nastup štete nije glavno obilježje djela. Bolje je zauzeti stav da nastup koristi znači ujedno i štetu za društvo (barem u najvećem broju slučajeva). Kako smo već istakle, prema čl. 1046. ZOO-a šteta je umanjene nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta), u što ulazi npr. povreda poslovnog ugleda (čl. 19. ZOO-a). Dakle autorice su mišljenja da se kazneno djelo može počinuti i tako da se npr. direktor nekog društva ponaša i javno djeluje na način koji teško narušava poslovni ugled društva, što u konačnici dovede do pada prometa i time imovinske štete za društvo.

Prema tome, mišljenja smo da je sljedeće rezoniranje Ustavnog suda prilikom obijanja ustavne tužbe te potvrđivanja postojanja pravnog kontinuiteta iz prosinca 2018. godine⁶³ moglo biti drugačije obrazloženo nego pozivanjem na činjenicu kako prema ustaljenoj praksi VSRH⁶⁴ za ostvarivanje kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju nije nužno da počinitelj, pribavljajući sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist, istodobno prouzroči i štetu onome o čijim se interesima dužan brinuti. Naime podnositelj je prigovorio kako iz opisa radnji kaznenog djela iz čl. 337. KZ/97 ne proizlazi da bi predlagatelj pribavio sebi nepripadnu imovinsku korist, a na štetu društva X d.o.o., već je šteta počinjena samo državnom proračunu, pa stoga nema kontinuiteta između tog kaznenog djela i kaznenog djela iz čl. 246. KZ/11. Iako se radi o dva različita djela, isto je pravno pitanje. Naime, po mišljenju autorica, važnije je bilo utvrditi kako su član društva i društvo samo dvije odvojene osobe te kako je neknjiženje prihoda društva direktna šteta društvu nego pribjegavanje očuvanju

---

⁶² Ibid.

⁶³ USRH, br. U-III-3390/2015 od 20. prosinca 2018.

⁶⁴ VSRH, Rj, br. I Kž-240715-4 od 2. lipnja 2015.

kontinuiteta pozivanjem na ipak dvojbeno tumačenje da je dovoljno alternativno pribavljanje koristi sebi ili drugoj osobi ili nastup štete društvu.

4. BITNA OBILJEŽJA KAZNENOG DJELA IZ ČLANKA 256. KZ/11 U VEZI S UTVRĐIVANJEM PRAVNOG KONTINUITETA S ČLANKOM 292. STAVKOM 1. ALINEJOM 4. KZ/97

Uvodno je već navedeno da se prilikom donošenja novog Kaznenog zakona isticalo da će pravni kontinuitet alineje 4. članka 292. KZ/97 – uskraćivanje sredstava pri izvršavanju obveza prema proračunima i fondovima koja im pripadaju – imati u članku 256 KZ/11. U nastavku će se kroz analizu obilježja kaznenog djela utaje poreza i carina prikazati kroz sudsku praksu jesu li sudovi postupali na taj način i na kakvu su problematiku pri tome nailazili.

Kazneno djelo utaje poreza ili carine nalazi se u Glavi XXIV. (kaznena djela protiv gospodarstva) i smatra se gospodarskim kaznenim djelom jer je pravno dobro koje štiti gospodarstvo, a definirano je člankom 256. KZ/11.

U nacrtu Kaznenog zakona najavljeno je da će taj članak obuhvatiti obilježja djela iz članaka 286., 298. i 224.b KZ/97, s tim da će osim poreza obuhvatiti i carine, s obrazloženjem da su i carine vrsta poreza.⁶⁵ Precizirano je da se radi o kaznenom djelu protiv fiskalnih interesa države i stoga se razlikuje od kaznenog djela izbjegavanja carinskog nadzora iz članka 298. KZ/97 kao djela protiv sigurnosti i drugih (nefiskalnih) državnih interesa.⁶⁶ Iz zakonskog opisa vidljivo je da je ispuštena radnja utaje doprinosa. To se obrazlaže njihovim prekršajnim sankcioniranjem, osim u dijelu doprinosa za zdravstvenu i invalidsku zaštitu te osiguranja od nezaposlenosti, čije je neplaćanje obuhvaćeno kaznenim djelom povrede prava na rad i drugih prava iz rada iz članka 132. KZ/11. Nastavno, autorice su mišljenja da je upravo alineja 4. članka 292. KZ/97 i pronašla svoj kontinuitet u članku 256. KZ/11, kako je bilo i zamišljeno.

4.1. Bitni elementi djela

Iz zakonskog teksta proizlazi da kazneno djelo utaje poreza ili carine čini tko daje netočne ili nepotpune podatke o dohocima, predmetima ili drugim

---

⁶⁵ Članak 2. Općeg poreznog zakona, Narodne novine, br. 147/08, 18/11. (dalje u tekstu: Opći porezni zakon).

⁶⁶ Opširnije o tome vidi Nacrt prijedloga Kaznenog zakona, Ministarstvo pravosuđa, srpanj 2011., str 240-241, <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/Arhiva//139%20-%2016.pdf> (pristup 17. 11. 2019.).

činjenicama koje su od utjecaja na utvrđivanje iznosa porezne ili carinske obveze s ciljem da ta ili druga osoba potpuno ili djelomično izbjegne plaćanje poreza ili carine, ili tko s istim ciljem u slučaju obvezne prijave ne prijavi prihod, predmet ili druge činjenice koje su od utjecaja na utvrđivanje porezne ili carinske obveze, pa zbog toga dođe do smanjenja ili neutvrđivanja porezne ili carinske obveze u iznosu koji prelazi dvadeset tisuća kuna, za što se može kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Dva su oblika počinjenja djela – činjenjem i nečinjenjem, pa se prvi „ostvaruje činjenjem, a sastoji u davanju netočnih i nepotpunih podataka o dohocima, predmetima ili drugim činjenicama koje su od utjecaja na utvrđivanje iznosa porezne ili carinske obveze; a drugi oblik kaznenog djela ostvaruje se nečinjenjem propuštanjem, podnošenjem porezne prijave.“⁶⁷

Iz izričaja „tko“ proizlazi da počinitelj kaznenog djela utaje poreza može biti svaka fizička ili pravna osoba, ali analizom daljnjeg dijela teksta: „tko s ciljem da on ili druga osoba potpuno ili djelomično izbjegne plaćanje poreza...“ razvidno je da počinitelj tog kaznenog djela ne mora biti jedino porezni obveznik. U praksi je najčešći počinitelj porezni obveznik, ali to može biti i druga osoba koja je ovlaštena davati podatke za poreznog obveznika relevantne za razrez poreza, pa se radi o djelu *delictum proprium*.⁶⁸

Pri tome treba imati na umu da, u slučaju da se inkriminirane radnje sastoje od nepodmirivanja uredno prijavljene i razrezane porezne ili carinske obveze, neće se raditi o kaznenom djelu utaje poreza ili carina prema KZ/11, već o prekršaju, jer takve radnje nemaju kontinuitet u tom djelu, te će počinitelj biti oslobođen optužbe. O takvim slučajevima nije bili dvojbe ni u pravnoj teoriji⁶⁹ ni u praksi.⁷⁰

Navedene okolnosti obrazlaže Županijski sud⁷¹ navodeći da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da se optuženik ne tereti za radnje koje bi bile usmjerene na smanjenje ili neutvrđivanje porezne obveze, već za propust plaćanja porezne obveze koja je utvrđena i nije smanjena, zbog čega se takve inkriminacije ne mogu podvesti pod kazneno djelo iz članka 256. KZ/11.

Sljedeća je sastavnica djela ispunjenje objektivnog uvjeta kažnjivosti, i to da iznos utajenog poreza ili carine mora biti veći od 20.000 kuna, djelo je počinjeno s namjerom (izravnom ili neizravnom), a počinitelj postupava s ciljem izbjegavanja (potpunog ili djelomičnog) plaćanja poreza.⁷²

---

⁶⁷ Opširnije o tome vidi u Garačić, op. cit., bilj. 19. str. 743.

⁶⁸ Opširnije o tome vidi u Glavina, D., Dragičević Prtenjača, M., Kazneno djelo utaje poreza kao oblik porezne evazije s posebnim osvrtom na poslovanje preko poreznih utočišta, u Godišnjaku Akademije pravnih znanosti Hrvatske, vol. IX, 1/2018, str 184-186.

⁶⁹ Novoselec; Garačić, op. cit., bilj 19, str. 506.

⁷⁰ Takav je stav izražen u odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske I Kž-418/11 od 17. travnja 2013., I Kž-982/11 od 8. svibnja 2014., I Kž-818/12 od 27. studenog 2013.

⁷¹ Županijski sud u Varaždinu, Kž-475/12 od 5. veljače 2013.

⁷² Opširnije o tome vidi u Glavina; Dragičević Prtenjača, op. cit., bilj. 59, str. 186-187.

O neispunjenju tog obilježja riječ je u odluci Županijskog suda u Rijeci,⁷³ kada se utvrđuje pravni kontinuitet između kaznenog djela zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz članka 292. stavka 1. alineje 4. KZ/97 i kaznenog djela utaje poreza ili carine iz članka 256. stavka 1. KZ/11 jer se optuženiku inkriminira uskrata carinskih davanja ukupnog iznosa od 5910,96 kuna, dakle iznosa manjeg od 20.000 kuna, zbog čega u tom slučaju nema pravnog kontinuiteta, a time ni kaznenog djela.

Mišljenje je autorica, iako je zakonski opis počinitelja djela kod članka 292. KZ/97 različit od onog za djelo iz članka 256. KZ/11, da u odnosu na moguće počinitelje i radnje počinjenja djela u pravilu postoji pravni kontinuitet ne samo iz razloga što je pojam „tko“ širi od pojma „odgovorne osobe“ u odnosu na počinitelje iz članka 292. KZ/97, već i stoga što se najčešće kao počinitelji tih djela javljaju odgovorne osobe u pravnim osobama zbog davanja netočnih podataka o činjenicama koje utječu na utvrđivanje porezne obveze, odnosno neprijavlivanja zakonito stečenog prihoda i drugih činjenica koje utječu na utvrđivanje porezne obveze, a što proizlazi iz prethodno analiziranih odluka. Situacija kada to nije tako i nema pravnog kontinuiteta jest ako je iznos uskraćenog poreza ili carine unutar jedne godine manji od 20.000 kuna, jer člankom 292. KZ/97 takav objektivni uvjet kažnjivosti nije bio propisan.

Jasna je uputa Vrhovnog suda⁷⁴ u sljedećoj odluci u vezi s preispitivanjem pravnog kontinuiteta kako u odnosu na kazneno djelo iz članka 246. KZ/11 tako i u odnosu na kazneno djelo iz čl. 256. KZ/11, kada se ističe da kazneno djelo iz čl. 246. KZ/11 ne čini onaj koji svojoj pravnoj osobi o čijim se imovinskim interesima dužan brinuti u gospodarskom poslovanju pribavi protupravnu imovinsku korist, za što se optuženik optužnicom tereti, dok u slučaju da se utvrdi pravni kontinuitet u kaznenom djelu utaje poreza ili carine iz izreke mora biti vidljivo da se radi o utajenom porezu (ali ne i doprinosu), u kojem iznosu je porez utajen za svaku pojedinu godinu, i nakon toga se odlučuje o primjeni blažeg zakona.

Kroz sljedeći prikaz konkretnog primjera iz sudske prakse u vezi s čestim *modus operandi* počinitelja kaznenih djela iz članka 292. stavka 1. točke 4. KZ/97 razvidno je postupanje suda kod utvrđivanja pravnog kontinuiteta. Radnjama podnošenja zahtjeva za povrat poreza na dodanu vrijednost na temelju krivotvorenih isprava s ciljem pribavljanja koristi vlastitoj pravnoj osobi drugostupanjski sud⁷⁵ smatra da su ispunjena obilježja kaznenog djela utaje poreza ili carine prema KZ/11, koji je i blaži zbog zapriječene kazne.

---

⁷³ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Kž-216/13 od 19. lipnja 2013.

⁷⁴ Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-367/19 od 23. srpnja 2019.

⁷⁵ Županijski sud u Bjelovaru, Kž-427/12 od 28. ožujka 2013.

U teoriji se ističe da je kod tog djela blanketna norma prikrivena, ali u širem smislu, jer su porez i carine normativna obilježja djela te se iz neispunjavanja obveza vezano za njih, ako su ispunjena i ostala obilježja djela utaje poreza i carine, utvrđuje je li djelo počinjeno.⁷⁶ Prepoznato je nužnim poznavanje pravnih propisa drugih grana prava, kao što su ZTD, Zakon o računovodstvu, Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o porezu na dobit i slično kako bi se moglo zaključivati jesu li ispunjena obilježja inkriminiranog djela.

Navedenu okolnost ističe u jednoj od odluka koje se odnose na alineju 4., kojom je kriminalizirano uskraćivanje sredstava pri izvršavanju obveza prema proračunima i fondovima koja im pripadaju, Vrhovni sud⁷⁷ navodeći da prvostupanjski sud pravilno uočava da je u činjeničnom opisu optužnice, kojim se optuženici terete za kazneno djelo iz članka 292. stavka 2. u svezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97, izostalo bitno obilježje pribavljanja imovinske koristi za svoju ili drugu pravnu osobu, ali unatoč tome takav činjenični opis sadrži sva obilježja kaznenog djela utaje poreza s obzirom na relevantne dokaze iz kojih proizlazi činjenično stanje prema kojem optuženici nisu obračunali, prijavili niti uplatiti porez na dodanu vrijednost, za koji je iznos oštećen proračun Republike Hrvatske, s tim da navedeno djelo nije blanketno kazneno djelo, pa se ističe da u činjenični opis ne treba navoditi protivno kojem propisu su optuženici postupali.

4.2. Sadržaj namjere

U praksi je nadalje uočeno da postoji razlika u opisu namjere kod kaznenog djela zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz članka 292. KZ/97 i kaznenog djela utaje poreza i carine iz članka 256. KZ/11, što su prvenstveno isticali drugostupanjski sudovi u žalbenom postupku.

U odluci Županijskog suda u Šibeniku,⁷⁸ kojom je preinačena presuda Općinskog Kaznenog suda⁷⁹ kojom je optuženik oglašen krivim za kazneno djelo iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97, viši sud zauzima stav da je blaži, sukladno načelu konkretnosti, KZ/11. Zbog toga je drugostupanjski sud preinačio prvostupanjsku presudu u pravnoj oznaci kaznenog djela te izrekao da je optuženik radnjama opisanim u izreci prvostupanjske presude počinio kazneno djelo utaje poreza ili carine iz članka 256. stavka 3. u

---

⁷⁶ Vidi o tome opširnije u Glavina, Dragičević Prtenjača, op. cit., bilj. 67, str. 186-187, i Rokсандić Vidlička, S, op. cit., bilj. 11, str. 352.

⁷⁷ Vrhovni sud Republike Hrvatske, KŽ-129/17 od 26. travnja 2017.

⁷⁸ Županijski sud u Šibeniku, KŽ-145/17 od 8. ožujka 2018. godine.

⁷⁹ Općinski kazneni sud u Zagrebu, KO 2546/12 od 18. svibnja 2017.

svezi sa stavkom 1. KZ/11. Iz te je odluke razvidno da drugostupanjski sud nije problematizirao moment namjere iz navedenih kaznenih djela, na što se sada upozorava s obzirom na drugačiju sudsku praksu izloženu u nastavku.

Javio se i problem kvalifikacije činjeničnog opisa tijekom utvrđivanja kontinuiteta, kada se optuženiku inkriminiralo kazneno djelo iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97, i to proizlaze li iz činjeničnog opisa bitna obilježja kaznenog djela iz članka 286. KZ/97, a ne onog koje je inkriminirano. Međutim stav je Vrhovnoga suda Republike Hrvatske jasan i nedvojbjen.

Odlučujući u konkretnom slučaju, u odluci povodom zahtjeva osuđenika za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude, Vrhovni sud Republike Hrvatske⁸⁰ navodi da je iz zakonskih opisa inkriminacija navedenih kaznenih djela očito da postoji razlika u sadržaju namjere počinitelja. Naime u činjeničnom opisu za koji je optuženik proglašen krivim precizirano je da je optuženik postupao „u nakani pribavljanja nepripadne materijalne dobiti za trgovačko društvo N.N.“, a nastavno je utvrđeno da je opisanim radnjama pribavio nepripadnu materijalnu dobit navedenom trgovačkom društvu u točno određenom iznosu. Zaključuje se da tako opisan subjektivni element, odnosno sadržaj namjere optuženika, ne ostavlja dvojbe o tome jesu li činjenično opisanim postupcima optuženika ostvarena obilježja kaznenog djela zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju, neovisno o tomu što ono u sebi sadržava i bitna obilježja kaznenog djela utaje poreza i drugih davanja iz članka 286. KZ/97, s tim da je kazneno djelo iz članka 292. KZ/97 šire i potpuno konzumira djelo iz članka 286. KZ/97, pa je onda riječ o prividnom stjecaju. Napominje se da je optuženiku bilo stavljeno na teret kazneno djelo iz članka 292. stavka 1. alineje 4. u vezi sa stavkom 2. KZ/97, dok je drugostupanjski sud, vezano za izmjenu Kaznenog zakona i postupanja u smislu članka 3. KZ/11, zaključio da se u inkriminiranim radnjama optuženika stječu sva bitna obilježja iz kaznenog djela utaje poreza i carine iz članka 256. stavka 3. i 1. KZ/11, zbog čega je preinačio pobijanu presudu u pravnoj oznaci djela.

Protiv navedene odluke podnesena je ustavna tužba, koju je Ustavni sud odbio⁸¹ potvrđujući zaključke Vrhovnog suda da kazneno djelo iz članka 292. stavka 1. alineje 4. i stavka 2. KZ/97 u sebi sadržava i bitna obilježja kaznenog djela iz članka 286. KZ/97, što znači da je članak 292. KZ/97 širi i potpuno konzumira djelo iz članka 286. KZ/97, pa se onda radi o prividnom stjecaju.

U konkretnom slučaju *autorice su mišljenja da nije prihvatljivo* kada je inkriminirano kazneno djelo iz članka 292. KZ/97, pri čemu činjenični opis sadrži sva bitna obilježja tog djela, prilikom razmatranja pravnog kontinuiteta s obzirom na stupanje na snagu novog Kaznenog zakona, ponovno vraćanje

---

⁸⁰ Vrhovni sud Republike Hrvatske, III Kr 3/16 od 22. veljače 2016.

⁸¹ Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-2176/16 od 14. srpnja 2016.

unatrag i pravno kvalificirati navedeno djelo kao kazneno djelo iz članka 286. KZ/97.⁸²

Međutim sudska praksa u pogledu navedenog postupanja nije jedinstvena, odnosno ima odluka koje su suprotne prethodno citiranim odlukama. Tako Županijski sud u Bjelovaru,⁸³ odlučujući povodom žalbe na presudu Općinskog kaznenog suda kojom su optuženici oglašeni krivima za kazneno djelo zlouporebe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97 u vidu uskraćivanja sredstava proračunu i fondovima pribavljanjem znatne imovinske koristi za pravnu osobu zaključuje da bi dio činjenično opisanih radnji optuženika – da nije obračunao, prijavio i uplatio porez na dodanu vrijednost te porez na dohodak i prirez – imao pravni kontinuitet u kaznenom djelu utaje poreza ili carine iz članka 256. KZ/11. Upozorava se nadalje u toj odluci da je u vrijeme počinjenja djela na snazi bio članak 286. KZ/97, za koje djelo utaje poreza i drugih davanja je bila propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, dok je tek izmjenom i dopunom tog članka objavljenom u Narodnim novinama broj 71/06, s važenjem od 1. listopada 2006., dodan novi stavak kojim je normiran kvalificirani oblik djela – „šteta velikih razmjera“, za koje djelo je propisana kazna zatvora od tri do deset godina. Sud nadalje ističe da dio opisanih radnji da optuženik nije obračunao niti prijavio „doprinese za mirovinsko, zdravstveno i ostala obvezna osiguranja, može imati pravni kontinuitet sa kaznenim djelom povrede prava iz socijalnog osiguranja iz članka 134. KZ/11, ali je nastupila zastara obzirom na vrijeme počinjenja i propisanu kaznu do jedne godine“. Nastavno se upire u razliku sadržaja namjere, i to da je namjera kod kaznenog djela iz članka 292. KZ/97 pribavljanje protupravne imovinske koristi za svoju pravnu osobu, a da to mora biti jasno izraženo u činjeničnom opisu djela, dok je namjera kod kaznenog djela iz članka 256. KZ/11 (članka 286. KZ/97) potpuno ili djelomično izbjegavanje plaćanja poreza, a kod kaznenog djela iz članka 134. KZ/11 namjera je drugom uskratiti ili ograničiti taksativno označena prava, s tim da se za počinjenje tih djela ne traži svojstvo odgovorne osobe. U ponovljenom je postupku ovlaštenu tužitelj izmijenio činjenični opis i pravnu kvalifikaciju na način da je inkriminirao optuženiku kazneno djelo iz članka 286. KZ/97, sukladno čemu je izmijenio i opis namjere, i optuženik je u konačnici osuđen za navedeno kazneno djelo.

U opisanom je primjeru razvidno da je drugostupanjski sud stava da je u konkretnom slučaju najblaži KZ/97, ali da se radi o različitom djelu od onog koje je prvotno optuženo, sukladno kojem stavu je ovlaštenu tužitelj izmijenio

---

⁸² Isti stav zauzima Katušić-Jergović, S., Utaja poreza ili carine prema KZ/11 - zlouporeba ovlasti u gospodarskom poslovanju, pravni kontinuitet i primjena blažeg zakona, *Novine u kaznenom zakonodavstvu*, 2019, str. 22.

⁸³ Županijski sud u Bjelovaru, KŽ-526/12 od 15. 5. 2014.

činjenični, zakonski opis i pravnu kvalifikaciju.⁸⁴ U suprotnom pitanje je kako bi prvostupanjski sud riješio predmet optužbe postupajući sukladno obveznoj uputi drugostupanjskog suda,⁸⁵ a bez zadiranja u identitet optužbe.

Mišljenje je autorica da sadržajno nema razlike između namjere počinitelja da pribavi nepripadnu materijalnu dobit za svoju pravnu osobu ili da izbjegne plaćanje poreza kada sud utvrdi da radnje i postupanje počinitelja djela iz članka 292. KZ/97 imaju kontinuitet u članku 256. KZ/11 jer smanjenje ili neutvrđivanje porezne obveze ima za posljedicu pribavljanje dobiti pravnoj osobi, u oba su slučaja radnje počinjenja identične, a u oba djela je zaštićeno dobro isto jer se štiti gospodarsko poslovanje.

I u ukidnoj odluci⁸⁶ žalbeni sud daje uputu prvostupanjskom sudu, koji je okrivljenika oglasio krivim za kazneno djelo iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97, da je u konkretnom slučaju u činjeničnom opisu navedeno da je okrivljenik postupao “u nakani pribavljanja značajne nepripadne materijalne dobiti za N.N. trgovačko društvo, dok s druge strane biće kaznenog djela utaje poreza ili carine iz čl. 256. KZ/11 čini onaj tko postupi s ciljem da on ili druga osoba potpuno ili djelomično izbjegne plaćanje poreza”, pa je potrebno razmotriti radi li se o pravnom kontinuitetu u kaznenom djelu utaje poreza ili carina iz članka 256. KZ/11.

Vrhovni sud Republike Hrvatske⁸⁷ nadalje preinačava prvostupanjsku presudu kojom je optuženik oglašen krivim za kazneno djelo iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97, pa se postavlja pitanje pravnog kontinuiteta i primjene blažeg zakona, i zaključuje da navedeni oblik kaznenog djela ima ograničeni pravni kontinuitet u kaznenom djelu iz čl. 256. KZ/11. Konkretno inkriminirane radnje sastoje se u nebilježnju ostvarenog utrška u poslovnim knjigama i poreznim prijavama, pa zato nije obračunat i uplaćen porez u korist proračuna Republike Hrvatske. Ističe se nadalje da zato postoji pravna neprekidnost u kaznenom djelu iz članka 256. KZ/11, koje je zbog predviđene kazne blaže od djela iz članka 292. stavka 2. KZ/97, zbog čega primjenom blažeg zakona dolazi do utvrđenja o nastupu zastare kaznenog progona.⁸⁸

---

⁸⁴ Isti je stav zauzet i u drugim odlukama Županijskog suda u Bjelovaru, Kž 427/12 od 28. 3. 2013., Kž165/13 od 27. 3. 2014.

⁸⁵ Članak 489. st. 3. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17). Prvostupanjski sud dužan je izvesti sve postupovne radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio drugostupanjski sud u svojoj odluci.

⁸⁶ Županijski sud u Zagrebu, Kž-912/2017 od 5. prosinca 2017.

⁸⁷ VSRH I Kž 882/2012 od 22. rujna 2015.

⁸⁸ Činjenični opis u dijelu namjere preinačene odluke glasi: „... u nakani da neplaćanjem dijela poreznih obveza pribave t.d.... veliku protupravnu imovinsku korist“.

Iz izloženog je razvidno da, sukladno izraženim stavovima nekih sudova, u slučaju da ovlaštene tužitelj i prvostupanjski sud nemaju isti stav o tome koji je zakon blaži tijekom propitivanja kontinuiteta, a ako djelo nije kvalificirano sukladno stavu prvostupanjskog suda te on sam vrši izmjene zakonskog opisa, a onda i pravne kvalifikacije, moglo bi mu se prigovoriti, ako utvrdi da je blaže kazneno djelo iz članka 256. KZ/11, da subjektivni element djela nije opisan sukladno zakonskom opisu (postupanje s ciljem neplaćanja poreza ili carine).

Mišljenje je autorica u odnosu na ovakve prijepore da nije potrebno mijenjati činjenični opis u odnosu na različita subjektivna obilježja jer su ona suštinski ista, kao što je prethodno izloženo.

U drugoj se odluci⁸⁹ ističe s obzirom na činjenični opis kaznenog djela da je oštećen državni proračun pri obračunu i uplati poreza na promet nekretnina, da bi u dijelu koji se odnosi na uskratno poreza na promet nekretnina mogao postojati pravni kontinuitet u kaznenom djelu utaje poreza ili carine iz članka 256. KZ/11, za koje je u međuvremenu, temeljem članka 81. stavka 1. alineje 4. KZ/11, nastupila zastara kaznenog progona protekom petnaest godina od počinjenja kaznenog djela.

U pravilu nema dilema u praksi o tome kada ne postoji kontinuitet između opisanih radnji kvalificiranih kao kazneno djelo iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97 i kaznenih djela iz novog Kaznenog zakona. Tako Vrhovni sud u jednoj odluci⁹⁰ opisuje da je optuženicima inkriminirano da su dali nalog da se obveze prema proračunu i fondovima s osnova obveza na ime doprinosa iz i na plaće obračunaju i evidentiraju, ali ne i uplaćuju. Takve radnje, s obzirom na to da je utvrđeno da su obveze uredno obračunate i evidentirane, nisu predmet inkriminacije kaznenog djela iz članka 256. KZ/11 ni nekog drugog kaznenog djela jer se optuženike tereti za izbjegavanje naplate u situaciji kada su obveze prema proračunu i fondovima s osnova obveza na ime doprinosa pravilno obračunate.⁹¹

I u nekim drugim slučajevima sudovi su zauzimali stajalište da pravnog kontinuiteta nema u slučaju inkriminiranja kaznenog djela iz članka 292. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. alinejom 4. KZ/97 nakon stupanja na snagu novog Kaznenog zakona, pa je tako Županijski sud u Bjelovaru⁹² analizirao, s obzi-

---

⁸⁹ Županijski sud u Puli, Kž-134/2018 od 12. travnja 2018.

⁹⁰ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Kž 418/11 od 17. travnja 2013.

⁹¹ Isti je stav Vrhovni sud Republike Hrvatske zauzeo u odluci broj I Kž 818/12 od 27. studenog 2013. „Dakle, samo propuštanje isplate obveza prema proračunu, nakon njihovog prijavljivanja, a bez prethodnog davanja netočnih ili nepotpunih podataka okolnosti o kojima ovisi utvrđenja porezne obveze, više nije kazneno djelo.“

⁹² Županijski sud u Bjelovaru, Kž 206/17 od 2. studenog 2017.

rom na to da kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju propisano u članku 292. KZ/97 u novom zakonu više ne postoji, je li moguće inkriminirani činjenični opis podvesti pod biće nekog kaznenog djela propisanog novim zakonom. Nadalje se ističe da iz činjeničnog opisa proizlazi kako bi optuženik opisanim radnjama uskratio sredstva koja pripadaju državnom proračunu, zbog čega je taj sud kao drugostupanjski (tijekom žalbenog postupka) ispitao postojanje pravnog kontinuiteta s kaznenim djelom utaje poreza ili carine iz članka 256. stavka 1. KZ/11 te je došao do zaključka da pravnog kontinuiteta nema, uzimajući u obzir da počinjenje ovog kaznenog djela mora za posljedicu imati smanjenje ili neutvrđivanje porezne obveze. Kako se konkretan činjenični opis ne može podvesti pod biće ovog kaznenog djela jer se njime ne opisuju radnje optuženika usmjerene na smanjenje ili neutvrđivanje porezne obveze, to jest iznos porezne obveze je nesporan, a optuženik se tereti da nije uz poreznu prijavu osigurao sve podatke utemeljene na urednim i vjerodostojnim knjigovodstvenim ispravama, dakle u trenutku kada nije sporan iznos razrezanog poreza, zaključno se ističe da činjenični opis izreke prvostupanjske presude nije moguće podvesti ni pod jedno kazneno djelo propisano KZ/11 i, sukladno tome, presuđuje kako djelo za koje se optužuje okrivljenik nije kazneno djelo.

Iz sljedeće odluke⁹³ bit će vidljivo o kakvu je kompleksnom postupanju riječ kada se utvrđuje postojanje kontinuiteta s različitim djelima iz KZ/11. U navedenoj je odluci analizirano je li moguće *inkriminirani činjenični opis podvesti pod biće nekog kaznenog djela propisanog novim KZ/11. Prema pravnom opisu inkriminacije proizlazilo bi kako su okrivljenici radnjama uskratili sredstva koja pripadaju državnom proračunu, pa je u tom smjeru drugostupanjski sud propitao moguće postojanje pravnog kontinuiteta s kaznenim djelom utaje poreza ili carine iz čl. 256. st. 1. KZ/11. Činjeničnim se opisom ne opisuju radnje okrivljenika usmjerene na smanjenje ili neutvrđivanje porezne obveze, iznos je porezne obveze nesporan, a okrivljenici se terete za povređivanje u postupku naplate, dakle u trenutku kada više nije sporan iznos razrezanog poreza, zbog čega kontinuitet nije utvrđen. Sud je također utvrdio nemogućim podvesti predmetni činjenični opis pod čl. 291. st. 1. KZ/11 kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz razloga obaveze očuvanja činjeničnog i pravnog identiteta optužbe jer bi se u slučaju takvog podvođenja radilo o neprimjereno širokoj interpretaciji navoda iz činjeničnog opisa te bi on bio tumačen kao usmjeren na zaštitu pravnog dobra službene dužnosti, u odnosu na intenciju državnog odvjetnika da ovim kaznenim progonom zaštiti pravno dobro gospodarstva. Razmatrajući kazneno djelo pogodovanje vjerovnika iz čl. 250. KZ/11, koje čini onaj tko povrijedi pravo na ispunjenje*

---

⁹³ Županijski sud u Bjelovaru, Kž-363/12-4 od 17. siječnja 2013.

tražbine vjerovniku narušavajući vremenski prioritet u ispunjenju ili način ispunjenja tražbine, sud je mišljenja da predmetnim činjeničnim opisom nije opisan konstitutivni element bića ovog kaznenog djela, a to je povreda vremenskog prioriteta u namirenju tražbine, jer bi se vrlo širokim tumačenjem dalo zaključivati o konkludentnom ukazivanju, kroz činjenični opis kako je Republika Hrvatska povrijeđena u svom pravu na namirenje jer je vremenski, vrlo vjerojatno, njezina tražbina dospjela prije tražbina zaposlenika za plaće i tražbina po računima poslovnih partnera društva, no budući da ta povreda vremenskog prioriteta u namirenju nije kao takva činjenično opisana, ne može se raditi o kaznenom djelu iz čl. 250. KZ/11. Zaključak je suda da se predmetni činjenični opis ne može podvesti pod biće nekog od propisanih kaznenih djela po KZ/11, što znači da pravnog kontinuiteta nema, pa je blaži novi KZ/11 u odnosu na stari KZ/97 u ovom konkretnom predmetu, jer djelo za koje se optužuje okrivljenik nije kazneno djelo.

Iz navedenog je razvidno kako je sadržaj namjere iznimno bitan za razlučivanje o kojem će se kaznenom djelu raditi te je bitno prilikom optuživanja jasno navesti tražene elemente. Autorice se slažu sa stavovima nekih autora⁹⁴ da je kazneno djelo utaje poreza moguće počinuti osim s izravnom i s neizravnom namjerom. O takvu obliku namjere radilo bi se u slučaju kada počinitelj koji daje relevantne podatke za utvrđivanje poreza, svjestan da su oni nepotpuni ili nisu točni, i pristaje na to da time čini kazneno djelo utaje poreza s ciljem izbjegavanja plaćanja poreza.

Nakon analize bitnih obilježja kaznenog djela iz članka 256. KZ/11 i izloženih sudskih odluka autorice su mišljenja da je sudska praksa potvrdila očekivanja zakonopisca da će u tom djelu alineja 4. članka 292. KZ/97 imati svoj kontinuitet. Radnje počinjenja tog djela gotovo se u potpunosti poklapaju s radnjama u kojima se ispunjavaju bitna obilježja kaznenog djela utaje poreza ili carina. Mišljenje je autorica nadalje da kontinuiteta neće biti u tri slučaja. Prvi je slučaj neplaćanje u roku razrezane porezne obveze jer takvo postupanje predstavlja prekršaj. Drugi je slučaj u situaciji kada je iznos utajenog poreza manji od 20.000 kuna tijekom jedne godine, a treći kada se utajeni iznos odnosi na doprinose, dok će u odnosu na ostale načine počinjenja tog djela pravni kontinuitet postojati.

---

⁹⁴ V. Glavina, Dragičević Prtenjača, op. cit., bilj. 67.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kazneno djelo zlouporabe u gospodarskom poslovanju iz članka 292. KZ/97 ukinuto je stupanjem na snagu Kaznenog zakona 1. 1. 2013. godine, što znači da više od šest godina sudovi utvrđuju pravni kontinuitet u odnosu na to djelo. Sudska praksa pokazuje da je u najvećem broju predmeta pravni kontinuitet pronađen u kaznenom djelu zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju iz članka 246. KZ/11 i kaznenom djelu utaje poreza i carina iz članka 256. KZ/11.

Iz prikazanih sudskih odluka vidljivo je da se pojavila neujednačenost u određenim slučajevima u vezi s tumačenjem bitnih obilježja kaznenog djela iz članka 246. KZ/11 (u vezi s tumačenjem je li nužno da budu kumulativno ili alternativno ispunjene sastavnice pribavljanja imovinske koristi i prouzročenje štete), što je ujednačeno sudskom praksom Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Vidljivo je da se takva neujednačenost javljala na razini županijskih sudova koji su odlučivali u drugom stupnju protiv presuda općinskih sudova. S druge strane nije bilo prijepora ni u teoriji ni u praksi da obilježja tog kaznenog djela nisu ispunjena ako je korist ostvarena za vlastitu pravnu osobu (za pravnu osobu u kojoj počinitelj ima dužnost odgovorne osobe).

Također, kod utvrđivanja pravnog kontinuiteta alineje 4. članka 292. KZ/97 u kaznenom djelu iz članka 256. KZ/11, kako se i očekivalo prilikom donošenja KZ-a, uočeno je problematiziranje drugostupajnskih sudova radi li se sadržajno o istoj namjeri kao u odnosu na članak 292. KZ/97, što je bitno u situaciji kada sud (a ne ovlašteni tužitelj) mijenja zakonski opis i pravnu kvalifikaciju kad utvrdi da je blaži novi Kazneni zakon, ali ne i u slučaju kada je uredno prijavljena i razrezana porezna ili carinska obveza koja nije plaćena, *kada utajeni iznos na godišnjoj razini ne prelazi 20.000 kuna*, jer tada nema kaznenog djela.

Može se zaključiti da su sudovi u pravilu preispitali kontinuitet za alineju 6. stavka 1. članka 292. KZ/97 (...na drugi način grubo prekrši zakon ili pravila poslovanja glede uporabe i upravljanja imovinom...) u kaznenom djelu iz čl. 246. st. 1. i 2. KZ/11, a rjeđe u odnosu na kazneno djelo iz čl. 247. st. 1. i 2. KZ/11. Razlozi takva postupanja sigurno su u činjenici, pored napomene da je svaki činjenični supstrat podložan analizi te se ne može donositi općeniti zaključak, da bi sud previše zadirao u činjenični supstrat, pogotovo u odnosu na opis namjere, kada bi sam mijenjao činjenični opis i podvodio ga pod zakonski opis kaznenog djela prijevare u gospodarskom poslovanju u slučaju da takvu izmjenu ne izvrši ovlašteni tužitelj, čime bi povrijedio identitet optužbe.

Nadalje je vidljivo da u pravilu nije nađen kontinuitet u nekim drugim kaznenim djelima kako se to očekivalo - krivotvorenju službene isprave, vođenju trgovačkih i poslovnih knjiga, neisplati plaće, prijevari u gospodarskom poslovanju, a razlog tome u odnosu na prva tri spomenuta djela može biti zastara koja je u međuvremenu nastupila, ali i značajne intervencije u činjeničnom opisu, što može dovesti do povrede objektivnog identiteta optužbe.

Kako je kazneno djelo iz članka 246. KZ/11 potpuno novo djelo u našem kaznenom zakonodavstvu, sudovi imaju dvojbe oko razumijevanja njegovih bitnih obilježja, no nije bilo nekih značajnih problema u utvrđivanju postoji li kontinuitet s kaznenim djelom članka 292. KZ/97, koje je bilo zahtjevnije u pogledu različitih varijanti počinjenja (šest alineja) i preklapanja s drugim kaznenim djelima.

Iz prethodno izloženog proizlazi da ukidanje navedenog kaznenog djela nije ostavilo prazninu u odnosu na radnje koje su njegovim opisom kriminalizirane jer ostala kaznena djela novog Kaznenog zakona u potpunosti pokrivaju sve zahtjeve radi procesuiranja takvih radnji.

Kao i u njemačkoj sudskoj praksi, postoje različita razumijevanja elementa bića članka 246. KZ/11 i tek predstoji zauzimanje obvezujućih shvaćanja VSRH oko tumačenja pojma štete, što točno znači zaštita tuđih imovinskih interesa, tko je točno odgovorna osoba u svakom pojedinom slučaju, radi li se uopće o kaznenom djelu iz čl. 246. KZ/11 ako nema štete za društvo, kako treba razumjeti obavljanje gospodarskog poslovanja, kako treba gledati na povredu ugleda društva, koji je sadržaj namjerne relevantan itd.

LITERATURA

1. Bačić, F., Pavlović, Š., Komentar Kaznenog zakona, Organizator, Zagreb, 2004.
2. Derenčinović, D., Cvitanović, L., Munivrana Vajda, M., Turković, K., Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2013.
3. Engelhart, Development and Status of Economic Criminal Law in Germany, German Law Journal, Vol. 15, No. 4, 2014.
4. Garačić, A., Kazneni zakon u sudskoj praksi, Opći dio, Libertin naklada, Rijeka, 2016.
5. Glavina, D., Dragičević Prtenjača, M., Kazneno djelo utaje poreza kao oblik porezne evazije s posebnim osvrtnom na poslovanje preko poreznih utočišta, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, vol. IX, 1/2018.
6. Hellmann-Beckemper, Wirtschaftsstrafrecht, 4. Auflage, Stuttgart, 2013.
7. Horvatić, Ž., Derenčinović, D., Cvitanović, L., Kazneno pravo, Opći dio I, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016.
8. Kaleb, Z., Gospodarska kaznena djela iz područja trgovačkih društava i vrijednosnih papira, Zgombić & Partneri, Zagreb, 2006.
9. Kasiske, Wirtschaftsstrafrecht, Stuttgart, 2013.
10. Katušić-Jergović, S., Utaja poreza ili carine prema KZ/11 - zlouporaba ovlasti u gospodarskom poslovanju, pravni kontinuitet i primjena blažeg zakona, Novine u kaznenom zakonodavstvu, 2019.
11. Klarić, P., Vedriš, M., Građansko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2008.
12. Nikšić, S., Imovina u građanskom pravu, Zbornik PFZ, vol. 62, br. 5-6, 2012.
13. Novoselec, P. (ur.), Gospodarska kaznena djela, u: Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2007.
14. Novoselec, P., Posebni dio kaznenog prava, Pravni fakultet, Zagreb, 2011.
15. Novoselec, P., Bojanić, I., Opći dio kaznenog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2013.

16. Novoselec, P., Garačić, A., Primjena blažeg zakona nakon stupanja na snagu novog Kaznenog zakona, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 19, br. 2/2012.
17. Novoselec, P., Roksandić Vidlička, S., Gospodarska kaznena djela u novom Kaznenom zakonu, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 17, br. 2/2012.
18. Novoselec, P., Novosel, D., Primjena blažeg zakona - analiza najnovije sudske prakse, Novine u kaznenom zakonodavstvu, 2013.
19. Novoselec, P., Sudska praksa, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, br. 1/2015.
20. Roksandić Vidlička, S., Bilić, A., Zlouporaba povjerenja u gospodarskom poslovanju s posebnim osvrtom na kaznenu odgovornost članova uprave, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, volumen 24, broj 2/2017.
21. Roksandić Vidlička, S., Kaznena djela protiv gospodarstva, u: Derenčinović, D., Cvitanović, L., Turković, K., Munivrana Vajda, M., Dragičević Prtenjača, M., Maršavelski, A., Roksandić Vidlička, S., Kazneno pravo, Posebni dio, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2018.
22. Roksandić Vidlička, S., Pravo okoliša i gospodarsko kazneno pravo: pojačano naoružanje za očuvanje okoliša i suočavanje s klimatskim promjenama. Što možemo naučiti od SAD-a – Primjer ExxonMobila. Kaznenopravna zaštita okoliša, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, Hrvatska, 2017, str. 63-88.
22. Sršen, Z., Martinović, I., Kaznena djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju (čl. 246.) i zlouporabe položaja i ovlasti (čl. 291.) u sudskoj praksi, Novine u kaznenom zakonodavstvu, 2016.
23. Tiedemann, Wirtschaftsstrafrecht, 4. Auflage, München, 2013.
24. Turković, K. et al., Komentar Kaznenog zakona, Narodne novine, Zagreb, 2013.

Summary

SIX YEARS OF THE APPLICATION OF A NEW CRIMINAL CODE AND THE LEGAL CONTINUITY OF ABUSE OF POWER IN BUSINESS DEALINGS (ART. 292 CC/97): INTERPRETATION OF ABUSE OF TRUST IN ECONOMIC OPERATIONS AND TAX EVASION OR CUSTOMS EVASION

The authors present the results of their research concerning the legal continuity of economic offences by comparing offences from two Criminal Codes, one in force until 2013. The authors analyse the legal continuity of the abuse of power in business dealings as described in Art. 292 CC/97 as adjudicated by the courts after 2013. Out of all the judgments collected, the authors present in this paper 40 which they deem most relevant. Considering that the offence of breach of trust in commercial business, as described in Art. 246 CC/11, is a new main economic offence, there are still many divergences in practice and theory regarding the interpretation of the essential elements of this offence. As certain provisions of Art. 292 CC/97 have found legal continuity in the criminal offence of tax evasion and customs evasion as described in Art. 256 CC/11, the authors also address the problems of interpreting this offence. The essential elements that the courts must interpret when applying the offence described in Art 246 CC/11 is emphasised, as is the position of the authors on possible interpretation.

Keywords: abuse of authority in business dealings (Article 292 CC/97), legal continuity, application of a more lenient law, elements of the offences, elements of guilt, abuse of trust in business dealings (Article 246 CC / 11), tax or customs evasion (Article 256 CC / 11), case law, interpretation of a legal norm